

По-друге, притягнення до кримінальної відповідальності не входить до системи стадій кримінального провадження. На наш погляд, це є специфічний вид кримінальної процесуальної діяльності уповноважених осіб, яка направлена на доведення вини конкретної особи у вчиненні кримінального правопорушення (суспільно небезпечного діяння), і яка здійснюється протягом декількох стадій кримінального провадження, зокрема, починаючи з моменту повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального правопорушення і закінчуючи ухваленням відповідного судового рішення (вироку, ухвали). У зв'язку з цим пропонуємо положення пункту 14 частини 1 виключити із статті 3 КПК України.

По-третє, досудове розслідування, беззаперечно, є першою і самостійною стадією кримінального процесу України, якій притаманні такі *специфічні риси*:

1) нормативна закріпленість завдань (ст. 2 КПК України);

2) визначеність кола учасників, які здійснюють досудове розслідування або залучаються до нього.

3) наявна процесуальна форма, яка передбачає порядок здійснення процесуальної діяльності починаючи з моменту внесення відомостей до ЄРДР і закінчується у формах, передбачених ст. 283 КПК України ;

4) передбачення чітких строків досудового розслідування;

5) специфічність підсумкового процесуального рішення, яким може бути постанова про закриття кримінального провадження, обвинувальний акт, клопотання про звільнення від кримінальної відповідальності, клопотання про застосування примусових заходів медичного характеру, клопотання про застосування примусових заходів виховного характеру.

Список бібліографічних посилань: 1. Фойницький І. Я. Курс уголовного судопроизводства. Т. 1 / под ред. А. В. Смирнова. СПб.: Альфа, 1996. 607 с. 2. Лобойко Л. М. Кримінально-процесуальне право: курс лекцій: навч. посіб. Київ: Істина, 2005. 456 с. 3. Леоненко М. І. Структура стадійної побудови кримінального провадження в контексті сучасного реформування кримінального процесу України. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Юридичні науки*. 2013. Вип. 2. С. 75–77. 4. Сімонович Д. В. Доктринальні засади структури та системності кримінального процесу України: стадії та окремі провадження: монографія. Харків: В справі, 2016. 443 с. 5. Кримінальний процесуальний кодекс України: наук.-практ. комент. / за заг. ред. В. Г. Гончаренка, В. Т. Нора, М. Є. Шумила. Київ: Юстініан, 2012. 1224 с.

Одержано 05.10.2017

УДК 343.137.32

Віталій Аркадійович ЄМЕЛЬЯНОВ,

прокурор Павлоградської місцевої прокуратури
Дніпропетровської області, аспірант кафедри
кримінального процесу та криміналістики
Університету державної фіскальної служби України

ОСОБЛИВОСТІ ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ СЛІДЧОГО СУДДІ ПРО НАДАННЯ ДОЗВОЛУ НА ЗДІЙСНЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОГО ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Фактично три роки тому, з метою забезпечення принципу невідворотності покарання та реалізації основних завдань кримінального судочинства запроваджено інститут спеціального досудового розслідування у кримінальному процесі України. Отже, нині актуальним є саме дослідження проблемних практичних аспектів застосування інституту спеціального досудового розслідування, одним з яких є питання оскарження рішень слідчого судді про надання дозволу на здійснення спеціального досудового розслідування.

Однією з найважливіших гарантій захисту особою своїх прав і свобод від їх порушення як з боку органів, що здійснюють кримінальне провадження, так і з боку інших осіб, які

беруть участь у кримінальному судочинстві є можливість оскарження рішень під час здійснення досудового розслідування.

Свобода оскарження будь-яких дій (бездіяльності) зазначених органів і посадових осіб, з одного боку, дозволяє учасникам кримінального провадження повною мірою реалізувати свої процесуальні права й забезпечити захист власних інтересів, а з другого — сприяє виявленню й усуненню порушень і помилок, допущених при здійсненні кримінального провадження.

Окреме місце серед цих рішень, посідає рішення слідчого судді щодо надання дозволу або відмову у наданні дозволу про початок здійснення спеціального досудового розслідування,

Відповідно до п. 12 ч. 1 ст. 309, ст. 310 КПК України передбачена можливість оскарження ухвал про відмову в здійсненні спеціального досудового розслідування в апеляційному порядку.

Слід зауважити, що під час досудового розслідування може бути оскаржена в апеляційному порядку лише ухвала слідчого судді про відмову у здійсненні спеціального досудового розслідування, а ухвала про задоволення клопотання щодо здійснення спеціального досудового розслідування оскарженню не підлягає і заперечення проти неї може бути подано під час підготовчого провадження в суді.

На думку деяких вчених, такий підхід є однобічним та обмежує право на захист особи, щодо якої здійснюється заочне кримінальне провадження, а також засаду рівності сторін, оскільки сторона обвинувачення (в особі прокурора, який подав клопотання про здійснення спеціального досудового розслідування) може добиватися перегляду рішення про відмову у його задоволенні [3, с.77].

Однак заважаючи на вищевикладене, не можливо в повністю погодитися з відповідною позицією, так як заперечення щодо ухвал про надання дозволу на здійснення спеціального досудового розслідування може бути подано під час підготовчого судового провадження. Право ж сторони обвинувачення, на оскарження рішення про відмову у здійсненні спеціального досудового розслідування, пов'язано з реалізацією та метою інститут спеціального досудового розслідування якою є забезпечення завдань кримінального процесу передбачених ст. 2 КПК України, зокрема невідворотність настання кримінальної відповідальності для осіб, які вчинили кримінальні правопорушення, особливо враховуючи ті категорії злочинів у яких може здійснюватися спеціальне досудове розслідування

Проблемним практичним аспектом під час оскарження відповідного рішення слідчого судді відповідного до яких часткового задовольняються клопотання сторони обвинувачення щодо початку здійснення спеціального досудового розслідування.

Так, ухвалою слідчого судді Червонозаводського районного суду міста Харкова від 5 липня 2016 року у справі № 646/6911/16-к клопотання прокурора про здійснення спеціального досудового розслідування у провадженні за ч. 1 ст. 365, ч. 2 ст. 365, ст. 127 КК України було задоволено частково, дозвіл на здійснення спеціального розслідування надано лише за ч. 1 ст. 365, ч. 2 ст. 365 КК України, а за ст. 127 КК України – відмовлено.

Вказане рішення стороною обвинувачення було оскаржено в апеляційному порядку, проте апеляційним судом було відмовлено у відкритті провадження за скаргою, з підстав відсутності у КПК України норми щодо оскарження ухвали слідчого судді про надання дозволу на здійснення спеціального досудового розслідування. Так само ухвалою Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних та кримінальних справ від 05.09.2016 з тих же підстав відмовлено у відкритті касаційного провадження за касаційною скаргою прокурора.

Зважаючи на вищевикладене, можна зробити висновок, що проблемні аспекти оскарження рішень слідчого судді про надання дозволу на здійснення спеціального досудового розслідування потребують додаткових напрацювань та законодавчих змін, зокрема розширення предмету та підстав оскарження в апеляційному та рішення слідчого судді про здійснення спеціального досудового розслідування, можливість оскарження відповідного рішення в касаційному порядку, яка на даний час КПК України не передбачена.

Список бібліографічних посилань: 1. Кримінальний процесуальний кодекс України. *Офіційний вісник України*. 2012. № 37. Ст. 1370. 2. Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо невідворотності покарання за окремі

злочини проти основ національної безпеки, громадської безпеки та корупційні злочини: закон України від 7 жовт. 2014 р. № 1689-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 46. Ст. 2046. 3. Маринів В. Проблеми оскарження судових рішень, прийнятих у заочному (спеціальному) кримінальному провадженні. *Право України*. 2015. № 7. С. 75–81. 4. Ухвала Червонозаводського районного суду м. Харкова від 5 лип. 2016 р., спр. № 646/6911/16-к // Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/58832658> (дата звернення: 01.10.2017). 5. Ухвала Апеляційного суду Харківської області від 8 лип. 2016 р., спр. № 646/6911/16-к // Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/58893991> (дата звернення: 01.10.2017).

Одержано 07.10.2017

УДК 343.13(477)

Олена Олександрівна ЖУПАНОВА,

аспірант Харківського національного
університету внутрішніх справ,
суддя Первомайського міськрайонного суду
Харківської області

СУДОВИЙ КОНТРОЛЬ З БОКУ СЛІДЧОГО СУДДІ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Основна мета функції судового контролю полягає у захисті прав і законних інтересів учасників кримінального судочинства. Для її досягнення перед судовим контролем постає низка завдань: 1) запобігти неправомірним діям і рішенням, що порушують конституційні права і свободи громадян; 2) відновлювати права, безпідставно порушені органами досудового розслідування; 3) надавати правомірним діям і рішенням особи, що провадить дізнання, слідчого, прокурора юридичної сили, легалізуючи, тим самим, отримані докази; 4) сприяти винесенню правосудного вироку при вирішенні справи по суті [1, с. 896]. При цьому, ще до прийняття КПК України 2012 року В.Тертишник та О.Тертишник стверджували, що судовий контроль не повинен витіснити прокурорський нагляд, а суд на досудових стадіях процесу має виконувати саме функцію захисту прав і свобод людини та застосовувати свою юрисдикцію лише там, де йдеться про конституційні права і свободи людини, а не стосовно будь-яких правопорушень [2, с. 49].

На думку Т.Г. Ільєвої, під судовим контролем у кримінальному процесі, слід розуміти напрям діяльності слідчого судді на стадії досудового розслідування, а також під час застосування екстрадиційної процедури, що забезпечує законність рішень і дій слідчого, прокурора з метою дотримання прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні. Учена виокремила два види здійснення функції судового контролю у кримінальному процесі: 1) слідчий суддя приймає рішення про застосування заходів забезпечення кримінального провадження, надає дозвіл на проведення слідчих (розшукових), негласних слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій (попередній судовий контроль); 2) розглядає скарги на рішення, дії чи бездіяльність слідчого, прокурора (наступний судовий контроль) [3, с. 213].

Новелою чинною КПК України 2012 року є те, що прийняття рішення про обрання запобіжних заходів і продовження строку їх дії віднесено до виключної компетенції слідчого судді (під час досудового розслідування) або суду (в судовому провадженні). Це пояснюється високою цінністю прав і свобод людини, яка викликає необхідність впровадження особливої процедури, що містить гарантії, які унеможливають їх безпідставне обмеження під час здійснення кримінального провадження. Саме така процедура становить зміст окремого судового провадження щодо забезпечення судом законності обмеження конституційних прав і свобод людини під час досудового розслідування. Відповідно до вимог нового КПК.

України за необхідності застосувати запобіжний захід слідчий за погодженням із прокурором чи прокурор ініціюють розгляд слідчим суддею клопотання про застосування